

Azərbaycan Atatürk Mərkəzi

GÜLƏMƏİL MURAD

CƏNNƏTİM
ŞUŞA

Vaqif poeziya günləri
ŞUŞA. 2022

"Elm və təhsil"
Bakı-2022

Redaktor:
NADİR MƏMMƏDLİ
Filologiya elmləri doktoru, professor
AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun
Baş direktoru

Güləmail Murad. Cənnətim Şuşa
Kitab Şuşanın 270 illiyinə hədiyyə

4702000000
N-98-2022 qrifli nəşr

© Güləmail Murad, 2022

GÜLƏMAIL MURAD

(Güləmayıl Novruzəli qızı İsayeva) -şairə-publisist Qazax mahalının (indiki Ağstafa rayonu) Sadıqlı kəndində dünyaya göz açmışdır.

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin Neft-Mədən fakültəsini bitirmişdir.

Ali dərəcəli mühəndis –müllimdir. Uzun müddət Bakı Dövlət Neft- Energetika Kollecinə mühəndis – müəllim işləmişdir.

Güləmail Murad ədəbi ictimaiyyətin maraqla qarşıladığı “Güldüm göynəyə-göynəyə”(2002), “Sənli-sənsiz”(2006), “Gecələr ulduzlar üstümə tökülür”(2007), “Qarabağ harayı”(2009), “Anasızlıq fəryadı”(2010), “Qələmim əlimdə lələkdən idi” (2010), “Yazmadıqlarım qapımı döyür” (2012), “Vətən sağ olsun!”(2012), “Balaca müdrik”(2013), “Dağlarda şəhid səsi” (2014), “Günəş qürub edəndə”(2015), “Bir damla yaş” (2016), “Ruhumun qanadları” (2017), “Qayıdış” (2017), “Aprel döyüşləri” (2018), “Qəhrəmanlıq yüksəkliyi” (2018), “Aprel döyüşləri-trilogiya” (2018), “Yaddaşlardan gələn səslər” (2018), “Günnüt zəfəri” (2019), “Canını vətənə sərhəd elədi...” (2019), “Zə-

ka çırağı” (2019) , “Mən bulud gözlü, sən yağış - hayku və vakalar” (2019), “Döyüş yolları” (2020), “Akula ləqəbli kəşfiyyatçı”, “Tovuz döyüşləri” (2021), “Zəfərnəmə” (2021), “Vətən uğrunda” (2021) və “Qürur dastanı” (2022), “Qadirlidə 4 gün” (2022) kimi poeziya, nəsr və publisistik kitablarını müəllifidir.

“Avrasiya Şairləri” və “Dünya Ədəbiyyatı” antologiyalarında dərc olunub. “Qarabağ fəryadı” şeiri kitabı türk (2010), “Sevgi dastanı” şeir kitabı fransız (2013), “Dostluq körpüsü” şeir kitabı ingilis və ərəb (2013) və “Döyüş yolları” poeması (2022) rus dilində işıq üzü görüb.

Şeirlərinə mahnılar bəstələnib.

Azərbaycan Yazıçılar və Jurnalistlər Birlikləri, Respublika Qadınlar və Dünya Türk Qadınlar Cəmiyyətlərinin üzvüdür. Dünya Azərbaycanlıları Mədəniyyət Mərkəzinin İdarə Heyəti, Dünya Azərbaycanlıların Mədəniyyət Mərkəzinin Qadınlar Şurasına sədr müavini seçilib (2007). Türkmən Ədəbiyyat və Yazarlar Birliyinin (17.07.2016), İraq Türkmən Ədəbiyyatçıları Birliyinin (01.01.2018) və İIESAM-ın (Türkiyə İlim və Edebiyat Eseri Sahipləri Meslek Birliyi) üzvüdür . (14.02.2017)

BMT yanında Ümumdünya Sülh Federasiyasının üzvü, Sülh səfiridir

Müayən medal və təltifləri: “Vətənpərvərlik işində xidmətlərinə görə” medalı; General Əliağa Şıxlinski yubiley medalı və fəxri diplom; “Böyük Vətən Müharibəsinin 75 illiyi” medalına layiq görülmüşdür. Dəfələrlə şeir müsabiqələrinin qalibi olmuş. Həsən bəy Zərdabi diplomu; Cəfər Cabbarlı adına Mədəniyyət, Elm və Təhsilin İnkişafına Yardım İctimai Birliyinin diplomu; Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin “Hərbi-vətənpərvərlik mövzusunda yazdığı əsərlərə görə” fəxri fərmanı; “İlin lirika kitabı” fəxri diplomu; İİR Urmiya İkinci Beynəlxalq Poeziya Festivalı laureatı; Məhsəti Gəncəvi mükafatı laureatı; “Oskar-Ozan” mükafatı fəxri diplomu; Eskişehir Şairlər Dərnəyinin “Onur Belgesi” diplomu; Misir Mədəniyyət Mərkəzinin fəxri fərmanı və təşəkkürnaməsi; Borçalı İctimai Cəmiyyətinin diplomu; Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin 93-cü ildönümünə həsr olunmuş müsabiqədə hekayə üzrə II yer və II dərəcəli diplom; Beynəlxalq dərəcəli Rəsul Rza ədəbi mükafatı; İstanbulda keçirilən “Şiir Fırtınası”nın Türk Kültürü və Ədəbiyyatına vermiş olduğu xidmətlərə görə fəxri diplomu və Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin 102-ci il dönümü münasibətilə “Zəfər yü-

rüşlü sərhədcilər” mövzusunda keçirilən yaradıcılıq müsabiqəsində bədii ədəbiyyat nominasiyası üzrə 1-ci yeri tutmuş “Azər və Songül” şerinə görə. I dərəcəli Diplom ilə təltif olunur.

“Unesco Yolunda Karatepe” Uluslararası Kadirli I Türk Dünyası Kültür və Sanat Festivalına Katılma Belgesi (2022.)

Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvüdür.

Prezident təqaüdçüsüdür.

Hal-hazırda Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin əməkdaşıdır.

ŞUŞADA VAQIF POEZİYA GÜNLƏRİ

İyul ayının 10-da tanımadığım nöm-rədən xəbər verdilər ki, Güləmail xanım, siz də Vaqif Poeziya Gün-lərinə Şuşaya gedirsiniz. Nağıllar aləminə düş-düm elə bil.

.. Axı Qala deyilən Şuşaya qədim şuşalılar Şüşə deyərdilər - təmiz havası, şüşə ki-

mi parlaq səmasına görə. Cıdır düzünə çıxsan, bütün ətraf şüşə kimi görünərdi. Şuşa - dağ başında yerləşən nazlı mələk! Şuşa ətrafında ən yüksək zirvə - Kirs dağı! Gövhər ağa məscidi, Xan sarayının qalıqları, İsa bulağı... Mən bütün bunları ilk dəfə görəcəkdim.

İşğaldan azad olmuş Şuşama çağırırdı tədbirin təşkilatçısı H.Əliyev Fondundan gələn o zəng səsi. Sanki o günləri görürdüm, 40 il əvvəli. Qulağında Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin səsi,

gözlərimdə Şuşada, Cıdır düzündə 14 yanvar 1982-ci ildə Vaqifin məqbərəsinin və Poeziya Evinin açılışı günləri canlanır. Ümummilli liderin məqbərə qarşısındakı çıxışını eşidirdim. Vaqif haqqında dediyi sözlər gəlirdi qulağıma: *"Böyük şairimiz Molla Pənah Vaqif XVIII əsrdə şeir dilini xalq dilinə daha da yaxınlaşdırdı. Onun yazdığı şeirləri xalqın bütün təbəqələri həm anlaya, həm qavraya bildi, həm də sevdi. Beləliklə, o, Azərbaycan şeirində yeni bir yol açdı... Molla Pənah Vaqif Azərbaycan xalqının fəxri, böyük şairimizdir."*

* * *

Bəli, Vaqifin vəfatından 200 il sonra biz Şuşada onun məzarı üzərində əzəmətli bir məqbərə ucaltdıq. Bu həm Vaqifin yaradıcılığına, həm də ümumiyyətlə, ədəbiyyata, şeirə, mədəniyyətə olan qayğımız, sayğımız, sevgimiz, diqqətimiz, ümumən, münasibətimiz idi. Həmin tarixdən etibarən Ümummilli lider H.Əliyev Vaqif poeziya günlərinin keçirilməsi haqqında göstəriş verdi. O ildən etibarən 1991-ci ilədək hər il M.P.Vaqifin vətəni olan Qazaxdan başlayan tədbir Şuşada Cıdır düzündə tamamlandı. Bu an Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandanımız cənab İlham Əliyevin Şuşa haqqında dediyi söz gəlir qu-

lağına: “ Gözəl Şuşa! Sən azadsan!” Bəli, bu tarixi sözü ilk dəfə deyən Müzzəfər Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev özü idi. Ağılı, kamalı ilə dünyanı mat qoyan Ali Baş Komandanımız. Müzəffər Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi, şanlı ordumuzun rəşadəti nəticəsində Şuşa şəhəri azad edildikdən sonra yenə də Vaqif poeziya günləri keçirilməkdədir. Və ikinci ildir ki, bu möhtəşəm tədbir Mədəniyyət paytaxtımız Şuşada düzənlənir. Xəyalımdan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Vaqif haqqında dediyi sözlər keçir: *“Molla Pənah Vaqif öz ənənələri ilə seçilən ədəbi məktəb yaratmış ölməz sənətkardır. O, əhəmiyyətini əsrlərdən bəri qoruyub saxlayan bənzərsiz poeziya nümunələri meydana gətirməklə milli ədəbiyyatın yeni istiqamətdə inkişafına təkan vermişdir. Azərbaycan şeiri Vaqifin sayəsində tarixinin növbəti mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Onun klassik bədii fikir salnaməmizin parlaq səhifələrindən birini təşkil edən irsi müasir dövrdə də insanların əxlaqi-mənəvi kamilləşməsinə xidmət göstərir. Azərbaycan tarixinə həmçinin siyasi xadim kimi daxil olan Vaqif taleyüklü məsələlərin həllində müdriklik və uzaqgörənlik nümayiş etdirmişdir. Şuşa, sən azadsan!!!”*. Bu sözlər Şuşanın aydın göylərində bir şimşək kimi çaxdı! Şuşanın ən uca zirvəsinə sancıl-

mış Üçrəngli bayrağımız dalğalandı! Bu sözlər bir ürəkdən qopub, 10 milyon ürəkdə əks-səda verdi! Mənim də ürəyim o milyonların arasında idi! Və Prezidentimizin sözünün davamı kimi şeir yaranırdı, şeir doğulurdu:

Çəkilib başından dumanın, çənin,
Şuşa, sən azadsan, azadsan, azad!
Bizi səmalara pərvazlandıran
Yorulmaq bilməyən qanadsan, qanad!

Naxçıvan duzumdur, Gəncə çörəkdir,
Lənkəran gülümdür, Qazax çiçəkdir,
Bakı gecə-gündüz vuran ürəkdir,
Şuşa sən ürəkdə muradsan, murad!

Səndə Vaqiflərin sözü yaşayır,
Cabbarın, Seyidin özü yaşayır,
Dağ başında Cıdır düzü yaşayır,
Şuşa, sən Tanrıdan baratsan, barat!

Qacarları yenən bir dastanın var,
Büstü güllələnmiş Natəvanın var,
Sıldırım dağında şəhid qanın var,
Şuşa sən inadsan, inadsan, inad!

Əzəldən əbədə yol alıb soyun,
Qurulsun şülənin, çalınsın toyun!
İsa bulağıdır dirilik suyun,
Şuşa, sən əbədi həyatsan, həyat!

Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət Nazirliyi və AYB-nin birgə layihəsi kimi baş tutan bu tədbir mədəniyyət paytaxtı Şuşada keçiriləcək. Vaqif Poeziya günlərinə getmək üçün iyulun 13-də saat 13-00-da H. Əliyev Mərkəzinin qarşısında toplaşmalı və Fondun təşkilatçığı ilə avtobusla yola düşməliyik. Gecəni səhərə qədər yata bilmədim, səhərin açılmasını gözlədim. Səhər dan yeri söküləndə Günəşlə birlikdə oyandım. Artıq oğlum Kənanla H.Əliyev mərkəzinin qarşısında idik. Avtobuslar karvanı xatırladacaq halda dayanıb, yolçularını gözləyirdilər.

Siyahılar oxundu və mən 6 nömrəli avtobusla gedəsi oldum. Yol bələdçisi olan Fidan xanım hər kəsə üzərində Vaqif Poeziya Günləri yazılmış çanta payladı. Çantada hədiyyələr vardı. Şuşada keçiriləcək üç günlük tədbirin proqramları və görülməli işlər haqqında məlumatlar verilmişdi. Avtobusda bizimlə birlikdə Ofeliya Babayeva, Ramiz Qusarçaylı, Səlim Babullaoglu, Xanım İsmayılqızı, Elnur Uğur, Taleh Mansur, Arzu Nehrəmli, Nuranə

Nur, Mələhət Hümətova və başqaları vardı. Avtobus karvanı 13.30-da Şuşaya yola düşür. İlk dəfədir ki, Şuşa yolundayam. Şuşa həsrəti ilə yol gedirəm. Yol boyu düşünürəm ki, Qazaxın Qıraq Salahlı kəndində dünyaya göz açan, böyüyüb boya-başa çatan, Qazaxda təhsil alan, təhsilini Gəncə və Təbrizdə davam etdirən Vaqif üç əsr bundan öncə bu enişli-yoxuşlu cığırları, dolayları Qazaxdan Şuşaya necə daşıyıb?.. Bu düşüncələrlə sanki öz dünyamdan çıxıb, Salyandan, Biləsuvardan keçirəm, dayanıram İmişlidə. Hamı avtobusdan düşüb restoran-da çay süfrəsində əyləşir. Yarım saatdan sonra hər kəs yenidən avtobusdadır, Beyləqandan keçib Füzuliyə gedirik... Gözümdə dəyişir bütün kainat. İlahi, bu nə dəhşət, yer qopub göy dağılıb, çöl-biyabandı solu-sağı, ev-eşiyi, yox dolu bucağı, dolu beşiyi... Erməni köpəklər yurdu talayıb keçib... Otuz ildir ki, evlərin içərisində ağaclar bitmiş, eyvanını, divarlarını xalça yox, kol-kos, gül-çiçək bəzəmişdir.

Dünyanın bu çal-çağırında dağılmış eyvanları gül-çiçəkli gördüm. İlahinin kəramətinə şükür! Ağaclar insan kimi bizlərə xoş gəldin deyir, gülüm-səyərək salamlayırlar yolçuları.

Evlərdə bitən hər ağac Azərbaycan bayrağı kimi dalğalanır. Axı, bu yol zəfər yolu, məhşər, se-

vinc, milli sənət yolu, Qarabağ – milli cənnət yolu-
dur...

Dağıdılıbdı evlər,
Füzulidən keçirik!
Burdan keçibdi devlər,
Füzulidən keçirik!

Bəlkə, başqa bir şair
Bunu başqa cür yozdu.
Uçulmuş divarların,
Xalçaları kol-kosdu-
Füzulidən keçirik!

Bəlkə də, yeri deyil,
Artıq kələmin, şeirin.
Torpağını torbayla
Daşayıblar bu yerin-
Füzulidən keçirik!

Qəfil saldım yadıma
Nənələrin nağlını!
Vandallar bu qədərmi
İtiriblər ağılını-
Füzulidən keçirik!

Bu vəhşilik önündə
Fikir donur, olur lal!
Vurğun demişkən, nə vaxt,
Qalib gələcək kamal!
Füzulidən keçirik!

Daş üstündə qalmayan
Daşına qurban, Vətən!
O Yaqub gözlərinin
Yaşına qurban, Vətən,
Füzulidən keçirik!

Dindirməyin bihalam,
Uçub, dağılıb qalam!
Salam, Nizami baba,
Salam, Xətayi baba,
Füzuli baba, salam,
Füzulidən keçirik!

Boy atan hər gül-çiçək,
Vətənin bayrağıdır!
Neyləsən də, a qansız,
Bu Vətən torpağıdır-
Füzulidən keçirik!

Keçib zülmət dərindən,
Ucaya üz tutmuşuq!
Otuz illik həsrətlə,
Şuşaya üz tutmuşuq-
Füzulidən keçirik!

Bu bir şəhadət yolu,
Ərən yolu, ər yolu!
Şükürlər sənə, Tanrım
Açılıb zəfər yolu-
Füzulidən keçirik!

Hələ bundan sonra da,
Neçə zəfərimiz var!
Zəngəzura, Göyçəyə
Neçə səfərimiz var!
Füzulidən keçirik!

Uçuq - söküük evlər gözümdə, ağrım-acım ürəyimdə, yaşıl yarpaqlı ağaclar əlimdə bayraq-tək... Şuşaya, ziyarətgaha, Vaqif Poeziya Günlərinə gedirik... Enişli-yoxuşlu, dolaylı-cığırılı, dağlarının başı qartallı, ətəkləri allı-güllü yollar...

Budur, uzaqdan Xocavənd görünür, Xankəndində bitəcək bu tarix, bu əsər, baxın, görün hələ neçə zəfər, neçə səfər var... Daşaltını, Azıx mağarasını gördüyüm an daxili təlatümümü saxlaya bilmirəm. Çaxıb şimşəyə dönən qəhrəmanlar şəhadətə ucaldılar, ruhları göylərdə günəş, ulduz-ay, dağlarda al-qırmızı lalələr, torpaqda Vətən oldu. Keçilməz qayaların sinəsinə sarıldılar:

Şuşam,
Kimlər saldı səni

Əsrin amansız oynuna?!
İlanlar, əqrəblər girdilər qoynuna!
İgidlərin can dedi,
Azərbaycan dedi!
Ölümsüzlüyə yüksələnlər
Gərdişin oynuna girdilər,

Azıx mağarasından qoynuna girdilər!
Nə qorxdular, nə yoruldular,
Daşaltı qayalarına sarıldılar.
“Ya Allah, səndən mədət” dedilər,
Hücuma belə girdilər!
İgid əsgərlərim, şəhid əsgərlərim
8 noyabr Zəfər günüm,
Şuşam –
həyatımın davamıdır düşündü!
Göydə aya, ulduza
yerdə gülə-çiçəyə,
ana torpağa döndü,
Cıdır düzündə bayrağa döndü!
Şuşam, sən azadsan
Ali Baş Komandan özü dedi.
O on milyon ürəkdə dolanan
ən gözəl,
ən müqəddəs sözü dedi!

Dağlar başında əsəgərlərimizin yuvası, sən-
gəri daşdan oldu! Bu 44-günlük Vətən müharibə-
sində, bu qanlı döyüşdə qalib gəldik! O igidlərimin,
ərənlərimin, şəhidlərimin səsini-ruhunu göylərdən
eşidirəm! Bu sinəsi daşlı-qayalı dağlar öz sinəsin-
dən bizə yol verdilər! Qollarımız bu qayaların sinə-
sinə sarılmış, qanımız bu torpaqları sulamış, dağla-
rın, daşların çiçəklərini yenidən oyatmış! Otuz illik
həsrətə son qoymuşuq! Bütün ellər – “Şuşam, sən
azadsan!” deyir! Sən ey qəhrəman şəhidim

Hünər səndə, qeyrət səndə,
Polad kimi nifrət səndə.
Bir yenilməz qüvvət səndə,
Sən ey qəhrəman şəhidim!

Açıb şahin qanadını,
Tarixə yazdın adını.
Dünya gördü inadını!
Sən ey qəhrəman şəhidim!
Sən ey cənnətlərdə bitən,
Fəxr eyləyir sənlə Vətən!
Şəhid oldun, ölmədin sən,
Sən ey qəhrəman şəhidim!

Unudarmı vicdan səni,
Qoca, uşaq, cavan səni!
Anam Azərbaycan səni,
Sən ey qəhrəman şəhidim!

Şəhid anaları: “Vətən sağ olsun!” və fəxrlə
“Mən şəhid anasıyam”, -deyirlər.

Şəhid anasıyam,qoy bilsin ellər,
Amma göz yaşımı boğacağam mən.
Bətnimdən doğduğum şəhid balamı,
İndi öz ruhumdan doğacağam mən!

Mənimdir Kür çayı,Göyəzən dağı,
Hər daşım,hər qayam aslan yatağı!
Sinəmə dağ çəkmək istəyən yağı,
Görsün necə zirvə,necə dağam mən!

Ah çəksəm,ahıma dinər ulduzlar,
Göylərdən yerlərə enər ulduzlar!
Üçrəng bayrağıma dönər ulduzlar,
Ana görkəmində bir bayrağam mən!

Oğulsuz keçsə də, neçə illərim,
Dərddən ağarsa da qara tellərim,
Deməz qədirbilən dogma ellərim,
Deməz xəzan vurmuş bir yarpağam mən...

Düşmənlər yurduma girməyəcəklər,
Bağımdan gül-çiçək dərməyəcəklər.
Şəhidlər ölməyib,ölməyəcəklər,
Nə qədər Vətən var, hələ sağam mən!

44 gün içində düşməni əzən, dünyanı mat qoyan, bizə “Zəfərnəmə” yazdıran qəhrəman oğullarımız, şəhidlərimiz, qanınız yerdə qalmadı! Sən ey əziz şəhidim! Sən millətimin and yerisən,Şəhidim,sən elə özün vətənsən! O Vətən ki,bu gün Vüqarından güc alıram. Bu avqust istisində,bu qora bişirən ayda ürəyimə azadlığın sərinlik gətirir,Vətən! Ruhumun dərinliyində bu misralar dillənilir:

Cəsur igidlərtək düzülüb dağlar,
Uca zirvələrdən şəlalə çağlar.
Qısılib döşünə bulaqlar ağlar,
Vətən!

Alovu düşməni yandırır,yaxır,
Qan damarlarıdır Kür,Araz axır.
Əyilib Xəzərdə özünə baxır
Vətən!

Dünyaya Göy gölün gözüylə baxır,
Şah dağı, Mil-Muğan düzüylə baxır.
Dahi Nizaminin sözüylə baxır
Vətən!

Qız qalası kimi təmizdir adı,
Anatək,atatək əzizdir adı.
Dəryadır,ümmandır əzizdir adı-
Vətən!

Şərim qanadlanır səni andıqca,
Sənin eşqin ilə alovlandıqca.
Üçrəngli bayrağım dalğalandıqca,
Vətən!

Necə sevinməyim, bu gününə mən? Sən mə-
nim ruhumun müvazinəti sən!

Sənin şəninə könlümdə o qədər sözlər var
ki... Bu sözlər göyqanadlı düşüncələrdir və zəfər
sevdası ilə fikir səmasında pərvazlanır:

Zəfər dastanını yazdı ordumuz,
Ali Baş Komandan oldu müzəffər.
Qırx dörd gün Vətənin baş kitabına
Siz zəfər yazdınız, mən yazdım əsər.

Qələbə müjdəsi çatdı hər yerə,
Ölkələr, qitələr yayır naməni.
Ötər aylar, illər, əsrlər keçər,
Tarix heç unutmaz Zəfərnəməni.

Maşın dayanır... Şuşaya çatdıq... "Qarabağ"
Hoteli...

Hoteldə hər kəs ona ayrılan otaqda yerləşdi...
201-ci otaq... Mənim otaq yoldaşlarım
Tərəqqi medallı, 3-cü dərəcəli əmək ordenli şair Fi-
ruzə Məmmədli və yazıçı-tərcüməçi Arifə Əliyeva-
dır..

Necə əzəmətlidi Şuşanın günəşi!
Üzümə düşən o günəş
Anamın qucağıtək isidir məni!
Şuşada Qazax varmış,
Şuşada şəhər varmış,
Şuşada nələr, nələr varmış!
Şuşada qoşa ürək-
Bir Şuşa, bir Qazax varmış!
Bu düşüncələrdən ayrılı bilmirəm. Görəsən,
Vaqif bu cığır, bu dolaylarla necə gedib -gəlmiş-
dir?

Oxu, sevdalı könlüm,
Sən də yaz-yarat!
Şeir de, nəğmələr oxu!
Bu bir ziyarət yolu,
Zəfər yolu,
Şərəf, qeyrət yolu!
Güləmail,
sən də bu yolda şükr eylə
Şəhidlərin adını zikr eylə!
Bu Vətən yolu...
Vətən çiynimdə,
yollar qollarımda,
Kədərimi ürəyimə,
Sevincimi əllərimə yığıb gedirəm..
Bu dünyadan, bu aləmdən
Çıxıb gedirəm-
Şuşaya – ayrı bir məkana!
Vaqifə - başqa bir zamana!

14 iyul 2022-ci il Şuşada “Qarabağ” hotelinin qarşısında kitab sərgisindəyik. Kitab bayramı böyük izdihama çevrilmişdir.

Sərgidə 100-dən çox şair və yazarın kitabları sərgilənir. Sərgidə Vətənpərvər şairimiz, Prezident təqaüdçüsü, R.Rza mükafatı laureatı, dəfələrlə şeir müsabiqələrində birinci olan Elnur Uğurun da kitabları nümayiş olunurdu. Şair oğlumun "Hadrut Fatehi" kitabının üz qabığındakı Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Camal İsmayılovun rəsmdəki məğrur duruşuna baxdıqca içimi bir həqiqət aydınlatdı: Biz bu gün bu qəhrəman oğullarımızın qanı hesabına burdayıq...

Mənim də kitabla-
rım sərgidə yerləşdirilib.
Kitabla maraqlananlar
çoxdur. Möhtəşəm bir ki-
tab sərgisi! Tədbirə təşki-
latçılıq işinin rəhbəri, apa-
rıcı, AYB-nin katibi, şair,
yazıçı, kinodramaturq İl-
qar Fəhmi ilk sözü AYB-
nin sədri, Xalq Yazıçısı
Anar müəllimə verir. Son-
ra bir çox şairlər çıxış

edir, şeirlərini oxuyurlar.

Nahar fasiləsindən sonra saat 16-00-da M.P.Vaqifin məqbərəsi qarşısında tədbirə qatılmağımızı bildirirlər. Bir neçə yazarla birgə vaxtdan istifadə edərək, “Qarabağ” hoteli ilə üzbəüz Şuşanın yetirdiyi dühalardan Üzeyir Hacıbəylinin, Xan qızı Natəvanın və Bülbülün büstünü ziyarət edirik. Onların büstləri qarşısında çıxış edir, şeir söyləyirik.

Mən “Necə yazmayım? şerimi söyləyirəm:

Deyirsən bir daha yazmayım şeir,
Sevgi nəğməsinə necə yazmayım?
Məgər eşitmirsən könül nə deyir,
Könlümün səsinə necə yazmayım?

Bu bağın bağbanın eşitmişəmmi?
Ürəyin gümanın eşitmişəmmi?
Bülbülün fəğanın eşitmişəmmi?
Elin naləsinə necə yazmayım?

Mənim sevincimdi sənə bəşatın,
Mənim həyatımdı sənə həyatın.
Məhəbbət muğamı, mən muğamatın
Zilini, pəsinə necə yazmayım?

Bilir tanıyanlar, elə mailəm,
Bir şəkər, bir şirin dilə mailəm.
Pərvanəyə dönən Güləmailəm
Şamın şöləsinə necə yazmayım?

Əziz oxucular, özünüz deyən, indi mən Şuşa-
dan və Şuşada olanlardan necə yazmayım? Dahilə-
rin də büstləri qarşısında bir poeziya saati oldu.
Çox qürurla büstlərin arxasında yerləşən, (bu il

Xanqızı Natəvanın 190 illiyi Şuşada qeyd olunacaq). Xan qızı Natəvanın qoşa bulağına endik, bulaqdan su içib, ətrafından gül-çiçək dərdik.

Şeir deyə-deyə Şuşanın Qoşa qala qapılarına endik. Qalanın girişində Xarıbüllüllə şəkil çəkdirdik.

Aradan bir neçə dəqiqə keçmişdi ki, “Mənim atam və mənim oğlum qəhrəmandır” lahiyələrinin təşkilatçısı və “Fire Land Production”ın rəhbəri, Prezident təqaüdcüsü neçə-neçə hərbi vətənpərvər mahnının sözlərinin müəllifi Cəlal Qurbanovun təklifi ilə Bülbülün ev muzeyinə getməyi qərara aldığımız Şuşanın dolanbac küçələri, təbiəti, yaralanmış binaları bizi əfsanəvi nağıllar dünyasına saldı. Nədənsə birdən-birə bu şəhərin üç qapısı olduğunu xatırladım. Və bir anlıq Şuşanın tarixi kinolent kimi gözlərimdə canlandı. Qeyri-ixtiyari M.P.Vaqifin bu şeirini dedim:

Kür qırağının əcəb seyrangahı var,
Yaşılbaş sonası hayıf ki yoxdu.
Ucu tər cığalı siyah tellərin
Hərdən tamaşası hayıf ki yoxdu.

Bu an gözümdə Qazaxda, Kür qırağında İbrahim Xəlil xanın düşərgəsi canlandı. Düşündüm ki, Vaqif Qazax mahalını Şuşada, Şuşanı isə Qazaxda təmsil edib. Bu iki şəhər bir ana bətnində olan, bir-birinə düşkün və sevən iki ekiz qardaşdır...

Yaxınım, uzağım var,
Günəşim, sazağım var!
Şükr elə, Güləmail,
Şuşam var, Qazaxım var,

Dünyaya səs salıb Şuşanın dağları, Qazaxın göylərə baş çəkən Göyüzən dağı. Kirsin mehi Aveyə oxşayır. İsa bulağı Damcılıni xatırladır.

Bulaqları qoşa-qoşa,
Natəvanın qoşa bulağı bir tamaşa.
Sözü-şeriyəti qoşma
olan bu iki şəhər sanki əkizdirlər.

Nə isə, sevincli fikirlərim qarışıq, xəyallarım dolaşmış. Saç kəməyə dolaşan kimi... Nadir şahın sui-qəsd edilərək öldürülməsindən sonra ölkə kiçik xanlıqlara bölünür... Və 1795-ci ildə Ağaməhəmməd Şah Qacar Qarabağa hücum edərək Şuşanı 33 gün mühasirədə saxlayır. İran şahı Şuşa qalasını müdafiə edən İbrahim xanı təhdid məqsədi ilə ona Seyid Məhəmməd Ürfinin aşağıdakı beytini göndərir. Daha doğrusu beytin yazıldığı kağızı oxun ucuna bağladaraq qalanın içərisinə atdırır:

Zi məncənəqi-fələk səngi-fitnə mibarəd,
To əbləhanə məmudi miyani şişə həsar.
Yəni, -
Fələyin mancanağından fitnə daşları yağır,
Sən axmaqcasına şişənin içində qərar tutmusan.

İbrahim xan bu beyti alan kimi vəziri Molla Pənah Vaqifə cavab yazdırır və eyni qaydada Ağaməhəmməd Şahın ordusuna atdırır:

Gər nigəhdari-mən anəst ki, mən midanəm,
Şişərə dər bəğəli-səng nigəh midarəd.

Tərcüməsi:

Məni qoruyan mənim tanıdığımdirsə,
Şişəni daş ətəyində salamat saxlayar.

Otuz üç gün mühasirədə qalan Şuşa qalib gəlir. Məğlubiyyəyə uğrayan Şah Qarabağdan Tiflisə gedərək, hirsini Tiflis əhalisindən çıxır. Bu əhvalatı yazarkən II Yekaterinanın böyük şairimiz haqqında sözünü xatırladım:

“Deyəsən, İbrahim xanın məktubları mənə gəlib çatan Türk və bəzi İran məktublarından daha nəzakətli yazılmışdır... Mənə bildir, görək o kimdir? Gəncdirmi, yaxud qoca? Güclüdür, yoxsa zəif?”

270 il tarixə malik olan Şuşanı məşhurlaşdıran həm də orda yetişən dühalar olmuşdur. Burda yetişən söz adamlarından Nəcəf bəy Vəzirov, Ağabəyim ağa, Xurşidbanu Natəvan, Yusuf Vəzir Çəmənəminli, Əbdürəhim bəy Haqverdiyev, Firidun bəy Köçərlinin, xanəndələrdən Hacı Hüsü, Sadıqcan, Cabbar Qaryağdıoğlu, Keçəçi oğlu Məhəmməd, Seyid Şuşinski, Bülbül, Zülfü Adgözəlov, Xan Şuşinskinin, bəstəkarlardan Üzeyir bəy Hacıbəyli, Niyazi, Fikrət Əmirovun adlarını çəkmək olar. Bu dühalardan birinin - Azərbaycan professional vokal sənətinin banisi, SSRİ xalq artisti, Dövlət mükafatı laueratı, professor, görkəmli ictimai xadim, müəllim və musiqişunas Bülbülün Ev Muzeyindəyik. Bizi qarşılayanlar muzeyin işçiləri, muzey bələdçisi Mehriban xanım və muzeyin həyətində əyləşənlərdir: muzeyin ekskursiyaçısı Mehriban Veyisova və

elmi işçi Aytac Əhmədli, böyük sənətkarın oğlu Polad Bülbüloğlu və Mədəniyyət nazirimiz Anar Kərimov.

Muzeyin həyatında Bülbülün büstü qarşısında da bir poeziya günü oldu. Təşəkkür edirəm şair Cəlal Qurbanıya bizə belə görüş təşkil etdiyi üçün. Bülbülün büstünü yaralı görəndə ürəyimdən bir gizilti keçdi, dedim:

Qarşımda qəmli bir mənzərə
Bülbülün büstünün önündə!
İndicə dönəcəm heykələ,
Bülbülün büstünün önündə!

Sıxılıb açılır ürəyim,
Əlimdə ağlayır çiçəyim,
Bu dövrə, zamana nə deyim,
Bülbülün büstünün önündə?!

Büstünə atılan güllələr
Şeiri, nəğməni güllələr!
Gör, keçir qəlbimdən, gör nələr,
Bülbülün büstünün önündə!

Vaqifin gözəli ağlayır,
Natəvan qəzəli ağlayır!
Axırı, əzəli ağlayır,
Bülbülün büstünün önündə!

Bir durna bir lələk salıbdır,
Koroğlu heyrətdə qalıbdır,
Nigarın gözləri dolubdur,
Bülbülün büstünün önündə!

Dağılır muncuqtək bayatı,
Ağlayır şikəstə, heyratı!
Pərişan görürəm Poladı,
Bülbülün büstünün önündə!

A dostlar, mən Güləmayiləm,
Bir bəmə, bir zilə mayiləm!
Bir güləm, bülbülə mayiləm,
Bülbülün büstünün önündə!

Xatirə şəkili çəkdirib muzeydən ayrıldıq. Mən Şuşadan Bakıya qayıtdıqdan sonra (1982-ci ildə muzeyin açılışı olub) Bülbülün Memorial Muzeyinin direktoru Fərqanə xanım Cabbarova ilə muzeydə görüşdüm. Fərqanə xanımdan aldığım məlumatlar məni o qədər ruhlandırırdı ki, Bülbül haqqında kitab yazmaq həvəsinə düşdüm. Və Fərqanə xanıma öz fikrimi bildirdim. Çox yaxşı təşəbbüsdü deyərək uğurlar arzuladı...

Bülbülün nəvəsi, muzeyin baş fond mühafizi Adilə xanım Məmmədova öz razılığını üzündəki nurlu təəbbüsümü ilə bildirir..

Saat 16-00-da xoş ovqatla "Qarabağ" Hotelindən böyük şairimiz Molla Pənah Vaqifin məqbərəsinə yollanırıq. Vaqifin məqbərəsi qarşısında 40 illik tarixi olan Vaqifin poeziya günlərinin möhtəşəm açılışı olur. Açılış Ulu Öndər Heydər Əliyevə həsr

olunmuş filmin nümayişi ilə başlayır. Bu günləri bizlərə yaşadamlardan biri olan Xalq Yazıçısı Anar çıxış edir. Anar müəllimi dinlədikə Xalq şairi Səməd Vurğunun Vaqif haqqında yazdığı şerin bu bəndi könlümdən keçir:

O, böyük şairin hər bir şerini,
Deyir laylasında bizim analar.
Vaqif, ey könlümün şeir dastanı
De, söhbətin hanı, de sözün hanı?

Anar müəllim Vaqifin şeirlərini dedikə sanki ürəyimdə gizilti bir ana fəryadı baş qaldırır. Sanki Vaqifi indicə əliqandallı Cıdır düzünə aparırlar.

Xalq yazıçısı, AYB-nin birinci katibi Çingiz Abdullayev çıxış edərək söyləyir ki, onun uşaqlığı Şuşada keçib. Ruhən torpağına bağlı olan, ədəbiyyatımızı dünyaya çıxararaq sərhədsiz sevgiyə malik olan yazıçımız Çingiz Abdullayev bu 30 ili səbirsizliklə gözlədiyini deyir, canlarını vətənə fəda edən şəhidlərimizin ruhunu yad edir.

Daha sonra Əməkdar Mədəniyyət işçisi, AYB-nin sədr müavini Rəşad Məcid, tanınmış şairə Firuzə Məmmədli, AYB-nin katibi, Əməkdar Mə-

dəniyyət xadimi Elçin Hüseynbəyli, Əməkdar Mədəniyyət işçisi və Azərbaycan jurnalının poeziya şöbəsinin müdiri Qəşəm Nəcəfzadə, AYB-nin Beynəlxalq məsələlər üzrə katibi Səlim Babullaoglu, Mətubat xidmətinin rəhbəri Xəyal Rza və bir çox yazarlar çıxış edir. Vətən müharibəsi iştirakçısı şair qazilərimizin söylədikləri şeirlər xatirələrdə qalır.

Könül dalğın, hava yorğun,
qələminin gözü gah ağlayır,
gah gülür:
Qalx, oyan,
ey Cıdır düzündə şəhid olanım,
Qalx, bizimlə birlikdə
şeir yaz, qoşma söylə!

Qoy, şəhidlərim oyansın,
Gül-çiçək açsın Şuşanın dağları!
Üzeyir bəstələsin,
Bülbül oxusun,
Natəvan yazsın!
Xan əminin səsi gəlsin
Şuşanın dağlarından,
Haray, ay haray
duman qalxır
Gah bu dağdan,
gah o dağdan
Xaribülbülün gül-çiçək açsın...
Layla-bayatı desin ana-bacılar
Cənnət Şuşada,
Cıdır düzündə...
Divanə bir zəvvaram,
Könül verdim bu dağlara, dərələrə.
Bu dağın, dərənin
Dumanı, çəni özündən,
Şanı-şöhrəti özündən.
Şuşanın eşqi,
Vaqifin halı
çıxarıb məni özümdən.

Hüsnü camalına layla-bayatı, şeirlər yazılıb,
mahnılar bəstələnən Cıdır düzünə yollanırıq. Bu,
ərlər-ərənlər yetişdirən, igid qəhrəmanların at oy-
natdıqları Cıdır düzüdür...

Milli sənət çırağının məbədi Şuşa,
Hər kəs Vaqifi səndən soruşur.
Danış,
Cıdır düzü...
Hər enişin, yoxuşun bir tarixdi
Hey tarixinlə öyünmüşən.
Kirsin mehi ilə sığallanıb,
gözəlləşmişən.
Baş əyməmişən müxənnətə, yağıya,
Vaqifin sorağı, tarixi səndə.
Sən yandırırısan milli sənət çırağını,
Vətən dil açır, torpaq danışır.

Daşaltını bürüyən igidlərimizin
səsi gəlir.
Yaz şair, yaz -
Bizim ölməzliyimizdən,
əlbəyaxa döyüslərmizdən...
Dünyanın ən rahat duracaq yeri
Şəhid məzarı,
Saxlamazlar şəhid yası!
Mən –
Xarıbülbül sevdalısı.
Qoynunda şəhid qəbritək
Bitib ucalmışam, Şuşa!
Şuşa!

SinəsindəXarı bülbül nişanı,
Göydən yerə enən rəhmətdir Şuşa!
Dağından çəkilib dumanı, çəni,
Deməyin Vətənə həsrətdir Şuşa!

Vaqifin sözü var dodaqlarında,
Bülbülün səsi var bulaqlarında.
Tarixin pözulmaz varaqlarında,
Şərəfdir, namusdur, qeyrətdir Şuşa!

Qələbə əzmi var hər bir sözündə
Kişnəyir atları Cıdır düzündə.
Natəvan qubarı vardır üzündə,
Həm də Natəvan tək comərddir Şuşa!

Alınmaz qaladır dağlar başında,
Min bir tarix yatır çatıq qaşında.
Həm qoca, həm də ki cavan yaşında
Nidadır, haraydır, heyrətdir Şuşa!

Tubadır ağacı, kövsər-çəşməsi,
Haqdan vurulubdur hər bir ilməsi.
Gözəl Qarabağın dilbər guşəsi
Cənnətdir, cənnətdir, cənnətdir Şuşa!

44-günlük müharibədə aslan ürəkli igid oğlanlarımız Cıdır düzünün sıldırımlı qayalarına çıxaraq düşməni yox etdilər. Şuşanı azad etdilər, tarixin səhifəsinə, yeni şanlı bir tarix – “Şuşa, sən azadsan!” sözünü yazdılar. Canlarını torpaqları üçün fəda edənlərin qarşısında baş əyirəm! Məkanınız cənnət olsun, qanınız yerdə qalmadı!

QƏHRƏMANLARIM!

Bu an Müzəffər Ali Baş Komandana yazdığım şerim keçdi könlümdən...

Gün kimi doğuldun nurlu səhərdən,
Almısan dərşini Ulu Öndərdən!
Düşməsin qılıncın görüm kəsərdən,
Sənsən qürurumuz, sənsən şanıımız,
Müzəffər Ali Baş Komandanımız!

Dünyanı mat qoyub kamalın sənin,
Pozulmaz inşallah, cəlalin sənin!
Olmasın heç zaman məlalın sənin,
Sənlə qoşa olsun Mehribanımız,
Müzəffər Ali Baş Komandanımız!

Zəfər müjdəsi tək çağladın, əsdin,
Düşmənin yolunu hər yandan kəsdin!
Sülhdən başqa yoxdu heç zaman qəsdin,

Bədəndə ruhumuz, təndə canımız,
Müzəffər Ali Baş Komandanımız!

Yurd oldu amalın, haqq oldu andın,
Özünü Vətənə bir oğul sandın!
Haqqın keşiyində ertək dayandın!
Sənsiz keçmədi heç bircə anımız
Müzəffər Ali Baş Komandanımız!

Bir zəfər müjdəsi gətirdin hər gün,
Sərkərdə borcunu bitirdin hər gün!
Xalqı qələbəyə yetirdin hər gün,
Qalmaqad yerlərdə şəhid qanımız,
Müzəffər Ali Baş Komandanımız!

Ey əsgər libaslı, ey boyu çinar,
Nə gözəl yaraşır sənə bu vüqar!
Səni hiş eləsin qoy Pərvərdigar,
Gül-çiçəklər açsın dörd bir yanımız,
Müzəffər Ali Baş Komandanımız!

Sən Allahdan gələn buyruğa döndün,
Düşmənin başında yumruğa döndün!
Yenilməz sərkərdə, başbuğa döndün!
Ey birinci Milli Qəhrəmanımız,
Müzəffər Ali Baş Komandanımız!

Vətən səmasında qartaltək süzür,
Baxışı yağının bağrını üzür!
Zəfəri zəfərin üstünə düzür!
Çünki sənsən sahibi-zamanımız
Müzəffər Ali Baş Komandanımız!

Şəhidlərim, sizinlə qürur duyuram... Cıdır
düzündə qeyrətə, Şuşanın dağlarında dumana-çə-
nə, bağlarında barlı-bərəkətli ağaclara, evlərdə gur
yanan ocağa, torpaqda Vətənə dönmən Şəhidlərimi-
zin qanları, həqiqətən, yerdə qalmadı:

Başdan-ayağa qeyrətsiz,
Şəhidlərim, şəhidlərim!
Anmaq olmayır heyrətsiz,
Şəhidlərim, şəhidlərim!

Dağ başında qalasınız,
Oğulsunuz, balasınız,
Tarixlərdə qalasınız,
Şəhidlərim, şəhidlərim!

Torpaqda çiçəyə döndüz,
Cənnətlərdə bəyə döndüz!
Sinəmdə ürəyə döndüz,
Şəhidlərim, şəhidlərim!

Bu torpaqda qanınız var,
Adınız var, sanınız var!
Azərbaycanınız var,
Şəhidlərim, şəhidlərim!

Qandı, qırğındı hər yanda,
Nə gördüz ki, bu cahanda?
Nə düşündünüz son anda,
Şəhidlərim, şəhidlərim!

Dediz ki, nə gülün solsun,
Nə gözlərin yaşla dolsun!
Ay Vətən, başın sağ olsun!
Şəhidlərim, şəhidlərim!

Cıdır düzündə “Əsrlərin sədası” poetik-musiqili tamaşa başlandı. Açıış böyük şairin “Durnalar” şeiri ilə başladı. Şeir musiqi sədaları altında həzin bir həsrət yanğısı, ayrılıq göynəyi yaşatdı tamaşaçılara... Bu an M.P.Vaqifin 300 illiyində yazdığım “Durnalar”şerini xatırladım:

DURNALAR

Hara uçursunuz belə nizamlı?
Məni də bağlayın qanadınıza.
Ey durna qatarı, bu intizamlı,
Məni də bağlayın qanadınıza.

Sizə ürəyimi açmaq istərəm,
Məkrdən, hiylədən qaçmaq istərəm,
Mən də sizin kimi uçmaq istərəm,
Məni də bağlayın qanadınıza.

Məni də eyləyin uçuşa şərik,
Dumandan qurtulub, bulud keçərik,
Əgər yorulsanız yerə düşərik
Məni də bağlayın qanadınıza.

Məni də aparın səmada süzək,
Hara meyl etsəniz, orada süzək,
Yerdə çox gəzmişəm, havada süzək,
Məni də bağlayın qanadınıza.

Verrəm göz muncuğu boyundan asın,
Qanad yorulmasın, qol yorulmasın,
Elə bağlayın ki, ip qırılmasın,
Məni də bağlayın qanadınıza.

Sonra Aprel döyüşlərində şəhid olmuş, şəhid ruhu-
na həsr elədiyim "Durna lələyi" şeiri düşdü yadıma:

O aprel səhəri niyə görəsən,
Buludlar üstünə qondu durnalar?
Torpağı anatək bağına basan,
Bir şəhidi görüb, dondu durnalar...

Əlində qumbara tənha şəhidi,
Göydə ağlayırdı qərib durnalar...
Anatək, bacıtək saçını yolub,
Lələyin çöllərə sərrib durnalar...

Yağıştək yağırdı gözlərindən yaş
Şəhidin nəşini yuyurdu sanki.
Durnalar o səhər insan olmuşdu,
Durnalar şəhidi duyurdu sanki!

Belə görməmişdim heç durnaları,
Getdiyi yolundan geriyyə dönən.
Bəyaz lələkləri qar kimi yağan,
Ağlaşa-ağlaşa dəliyə dönən.

Axırı düzülüb öz qatarına,
Bir matəm havası çalıb getdilər.
Cismini tapşırıb ana torpağa,
Şəhidin ruhunu alıb getdilər.

Gözlərim cüt bulaq, dolduqca, dolsun,
Ölsəm də gözümü bağlamasınlar.
Allahım, qoy mənə nə olur- olsun,
Şəhid anaları ağlamasınlar.

Bir ana qəlbinin fəryadı ilə,
Düşmənin səfini pozacağam mən.
Zəfər nəğməsinə Cıdır düzündə,
Durna lələylə yazacağam mən.

15 iyul 2022-ci il səhər saat 10-da "Qarabağ"
hotelinin qarşısında yenə kitab sərgisi başlayır.Və

sonra Vaqifin məqbərəsinin qarşısında poeziya bayramı davam edir. Balaca xanəndələrmizin muğamı ilə yaddaşlarda bir tarix yarandı. Poeziya tarixi... Mənə söz verilir: Bizə bu gözəl günləri yaşadan rəşadətli “Azərbaycan Ordusu”-nun 100 illiyinə yazdığım şeirimlə hər kəsi salamlayıram:

Sən xalqımın aldığı nəfəsdən yaranmısan,
Azadlığa sevgidən, həvəsdən yaranmısan,
Odan-alovdan keçən bir səsdən yaranmısan!
Dilimizin nidası, sözümüzün vurğusu,
Azərbaycan ordusu, Azərbaycan ordusu!

Bir əsr bundan öncə qoyulsa da təməlin,
Tarxilərin ən dərin qatına çatır əlin.
Azərbaycan eşqiylə bağlıdır hər əməlin!
Biləklərin qüdrəti, ürəklərin duyğusu,
Azərbaycan ordusu, Azərbaycan ordusu!

Cavanşir tarixlərə adını qanla yazıb,
Babək bayraq qaldırıb, zülmə üsyanla yazıb,
Koroğlu nərə çəkib, qılınc-qalxanla yazıb!
Vətənimin qeyrəti, torpağımın namusu,
Azərbaycan ordusu, Azərbaycan ordusu!

Keçdi neçə yüzillər, sən yenidən yarandın!
Torpağımın ruhuna sanki bədən yarandın!
Nə yaxşı sən doğuldun, nə yaxşı sən yarandın!
Cavanların təpəri, körpələrin yuxusu,
Azərbaycan ordusu, Azərbaycan ordusu!

Əlağa Şıxlinski sənə yaran, ol dedi,
General Mehmandarov marş, irəli, sol dedi,
Ana Vətən dil açdı, sənə yaxşı yol dedi!
Hər atanın övladı, hər ananın yavrusu,
Azərbaycan ordusu, Azərbaycan ordusu!

Sular axdı, bulandı, coşan ümmana döndü,
Nuhun zamanı kimi sanki tufana döndü!
Heydər baba yenidən Azərbaycana döndü,
“Gəl” dedi, gözlərində qalmadı bu arzusu,
Azərbaycan ordusu, Azərbaycan ordusu!

Yurdun hər qarışını sən qorudun qanınla,
Torpaqlara can verdin nəfəsinlə, canınla.
İftixar mənbəyimsən öz adınla, sanınla!
Sarsıda bilməz səni heç bir düşmən qurğusu,
Azərbaycan ordusu, Azərbaycan ordusu!

Ali Baş Komandanım durur sənin başında,
Xalqın ümid yerisən Qarabağ savaşında!
Təbrik edirik səni qocaman yüz yaşında!
Nə qədər yazsam, yenə qaldı sözün çoxusu,
Azərbaycan ordusu, Azərbaycan ordusu!

Anar müəllim qabaq sırada əyləşmişdi. Kim-səsizlər kimsəsi olan Anar müəllimin üzündən-gözündən nur tökülürdü, deyəsən, şeirdəki sözlər tutmuşdu onu, doğmalığ gördüm mən o üzdə. Gü-lümsəməyi ilə alqışlayırdı məni.

Artıq geri qayıtmaq zamanı idi. Bir onu bil-dim ki, heç kim Şuşadan Bakıya gəlmək istəmir. Şuşadan- Bakıya yola düşürük. Avtobusda da hər kəs ürək sözlərini, şeirlərini söyləyir. Və poeziya axşamı yolda da davam edir.

Sevincimdən yerə-göyə sığmıram. Allahım-dan yol aldım Qazaxa... Üz tutdum M.P.Vaqifin xa-tirə muzeyinə sarı. Muzey Vaqifin Xatirə muzeyi-dir. Bu muzey Nazirlər Sovetinin 1970-ci il 30 yan-var tarixli 29 nömrəli qərarına əsasən Qazax rayo-nunda yaradılıb və həmin ildən də fəaliyyətə başla-yıb. 2002-ci ildə Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə mu-zeyin adı "M.P. Vaqifin və M.V. Vidadının xatirə muzeyi" adlandırılmışdır. Bu muzey böyük şairlə-

rimizin hər ikisinin M.P.Vaqifin və M.V.Vidadinin adını daşıyır.

M.P.Vaqif 1717-ci ildə Qazax mahalının Qıraq Salahlı kəndində anadan olmuşdur. Qazax mahalı əhalisinin əksəri bura orta əsrlərdə Anadolunun şərqindən köçüb gəlib. Ümumiyyətlə, Qazax mahalı əhalisinin çoxunun türk mənşəli olduğu deyilir. Şairin adı Pənah, atasının adı isə Mehdi kişi olub. Atası heyvandarlıq və əkinçiliklə məşğul imiş. Vaqifin doğulduğu kənd müxtəlif yazarlar tə-

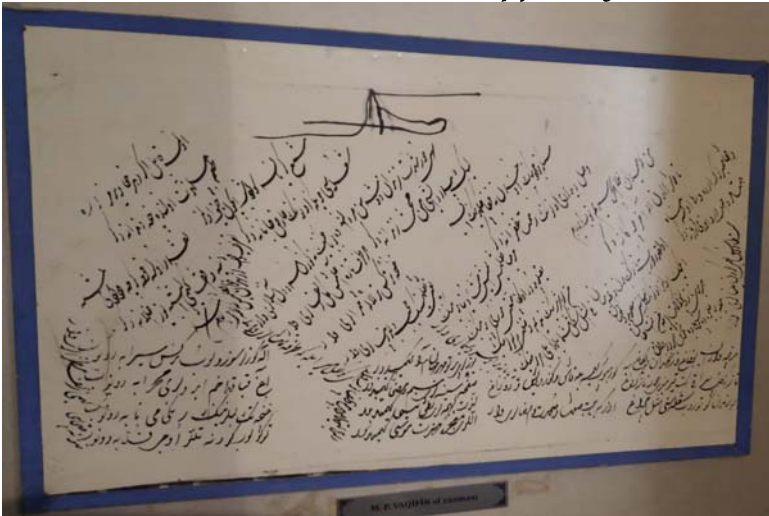

rəfindən fərqli göstərilir. Amma şair özü bu barədə belə deyir:

Vətən xoşdur deyə, Vaqif, bizi çəkdi Səlahliya,
Səlah bilməm nədir, yanında yarı-canfəza yoxdur.
Şəkər ləblər olurlarmış əzəldən Sarıqamışda,
Gəlib şimdi sorağın sordum, onlardan səda yoxdur.

Bu beyt Vaqifin kimliyidi.

Bu da M.P.Vaqifin əlyazması

Muzeydə olarkən görkəmli şəxsiyyətlərin Molla Pənah Vaqif haqqındakı sözlərini divardan asılı lövhələrdə gördüm. Əziz oxucularım, istərdim ki, bunlardan bəziləri ilə sizləri tanış edim:

"Amma mən əyyami-səyahətimdə səfhəyi-Qarabağda Molla Pənah Vaqifin bir para xəyalatını gördüm ki, zikr etdiyim şərt bir növ ilə onda göründü"

M.F.Axundov

"Molla Pənah Azərbaycanın məşhur və müqəddir şairi hesab olunur ki, bizim ədəbiyyatımızın banisi və müəssisi adlanmağa onun haqqı vardır."

Firidun bəy Köçərli

"Molla Pənah Vaqif yeni Azərbaycan ədəbiyyatının, eləcə də yeni (milli) Azərbaycan ədəbi dilinin yaradıcısı, Azərbaycan xalqının mütərəqqi tarixi şəxsiyyətlərindən biridir."

Nizami Cəfərov

"Molla Pənah Vaqif-Azərbaycan yazılı ədəbiyyatında heca vəznli şeirin yaradıcısıdır.

Vaqif-xalq həyatının böyük nəğməkarıdır.

Vaqif-Azərbaycan mövzusunun şeirin əsas mövzusunə çevirmişdir.

Vaqif-Azərbaycan ədəbi dilinin banisidir.

Vaqif-erkən yeni dövr Azərbaycan realist ədəbiyyatının əsasını qoymuşdur.

İsa Həbibbəyli

Vaqif zəngin Azərbaycan poeziyasında elə yeni bir yol açmışdır ki, ondan sonra gələn şairlər, hətta bu günədək onun açdığı yol ilə getməkdədirlər. Vaqif poeziyasının əsas xüsusiyyəti sadəlik və xalq ruhuna yaxın olmasıdır.

Məmməd Arif

Vaqif istedadlı şair, eyni zamanda ictimai dövlət xadimi idi.

İsmayıl Şıxlı

Vaqif yaradıcılığı ilə Azərbaycan şeiri tarixində yeni dövr başlanır.

Vaqif geniş xalq kütlələri içərisindən çıxıb, nəhayət dövlət xadimi kimi yüksəlməyə müvəffəq ola bilmiş, mütərəqqi şəxsiyyət olduğundan, sənətkarlıq qüdrətini və siyasətdəki bacarığını hər kəsdən əvvəl qiymətləndirən xalq “hər oxuyan Molla Pənah olmaz” zərb-məsəlini yaratmaqla, şairə qiymət vermişdir.

Həmid Araslı

Məni muzeyin əməkdaşları və muzeyin bələdçisi Şamama Dilqəm qızı Qocayeva Vaqifin qoşması ilə qarşılayır...

Bir bölük yaşılbaş sonalar kimi,
Yığılıb gəlibdir Qazağa qızlar.
Ayna qabağında qara qaş ucun
Endirib gətirmiş qulağa qızlar.

Məndə onları şeirlə qarşıladım:

Gözün aydın, Qazaxım,
Şuşadan gəlirəm, Cıdır düzündən...
Vaqifin qəbrinin ziyarətindən.
Cıdır düzündədi

Vaqifin, şəhidlərimizin ruhu.
Gözün aydın, Qazaxım
Dünyada yoxdu tayı qardaşın Şuşanın,
Tanrının müqəddəs payıdı Şuşa!
Dağ qayalarının qoynunda
vuran ürəkdi.
Gül-çiçək açıb Şuşa yolları,
Xaribülbül açıb Cıdır düzündə.
Sən azadsan, Şuşa!!!

Sonra muzeyin qarşısında xatirə şəkilləri çək-
dirib onlardan ayrılıram.

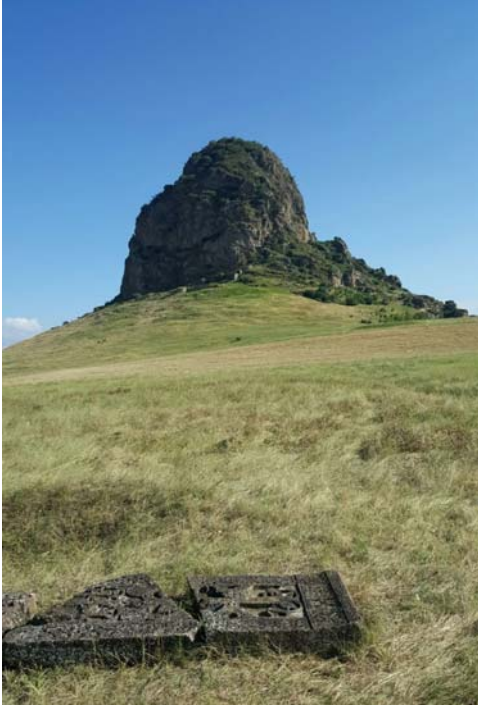

Şuşada Qazaxı, Qazaxda Şuşanı yaşadım. Bu ekiz qardaşlar nə qədər Vətən var, nə qədər yazarlar var əbədi yaşayacaqlar...

Şuşa ilə başlayan bu yazımı Qazaxa həsr elədiyim bir şeirlə bitirmək istəyirəm. Çünki Vaqifin ömrü Qazaxda başlayıb, Şuşada sona çatmışdı. Tanrıdan hər birinizə uğurlu başlanğıc, xoş sonluqlar arzulayıram:

Durur keşiyində GÖYƏZƏN dağı!

“Göylərə baş çəkir Göyözən dağı”

QAZAXIM MƏNİM!

Cənnət qucağısan bu yer üzündə,
Əbədi baharsan, Qazaxım mənim!
Dünyada min gözəl diyar içində,
Ən gözəl diyarsan, Qazaxım mənim!

Durur keşiyində Göyüzən dağın,
Göyçə sol tərəfin, Borçalı sağın.
Qərbin qapısıdır yaşıl oylağın,
Çox ellərə yarsan, Qazaxım mənim!

Anadil ötüşən Qarayazın var,
Neçə mərd oğlun, neçə qızın var.
Qarşıda hələ çox güllü yazın var,
Zirvələri qarsan, Qazaxım mənim!

Şairlər oylağı, vurğunlar yurdu,
Qoynunda dahilər məclislər qurdu.
Ürəyim adınla döyündü, vurdu,
Nə yaxşı ki varsan, Qazaxım mənim!

Nə zaman adını az tutsam əgər,
Özümü yalanla ovutsam əgər,
Nə zaman mən səni unutsam əgər,
Məni unudarsan, Qazaxım mənim!

Səsləndim, səs gəldi Avey dağından,
İgidlər boylanır Ordu bağından.
Türkün oylağısı əzəl çağından,
Yenilməz vüqarsan, Qazaxım mənim.

Güləmail Murad

CƏNNƏTİM ŞUŞA

**Vaqif poeziya günləri
ŞUŞA. 2022**

“Elm və təhsil” nəşriyyatının direktoru:
İNAL MƏMMƏDLİ

Dizayner: Kamran İbrahimov
Texniki redaktor: Rövşanə Nizamiqızı

Çapa imzalanmış 02.09.2022
Şərti çap vərəqi 4. Sifariş № 298
Kağız formatı 60x90 1/16. Tiraj 500

Kitab “Elm və təhsil” nəşriyyat-poliqrafiya
müəssisəsində səhifələnilib, çap olunmuşdur
E-mail: elm.ve.tehsil@mail.ru
Tel: 497-16-32; 050-311-41-89
Ünvan: Bakı, İçərişəhər, 3-cü Maqomayev 8 /4